

Wspólnik mniejszościowy również ma wpływ na losy spółki kapitałowej

Krzysztof Cyran
radca prawny, Kancelaria Chatas i Wspólnicy

Brak zgody, wzajemnego poszanowania i rozbieżność celów prowadzenia spółki kapitałowej stanowią główną oś sporów korporacyjnych między jej współnikami (akcjonariuszami). Jak wobec tego wspólnicy (akcjonariusze) mniejszościowi, dysponujący znacznie mniejszą siłą przebicia w forsowaniu swoich postulatów podczas zgromadzeń współników (walnych zgromadzeń), mogą decydować o jej losie? Wydaje się, że odpowiedzią na to pytanie jest droga sądowa.

Rozwój gospodarczy w Polsce wiąże się niewątpliwie z powstawaniem coraz większej liczby spółek kapitałowych, do których zaliczamy spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółkę akcyjną. Umożliwiają one przedsiębiorcom realizację dużych przedsięwzięć biznesowych bez konieczności ponoszenia ryzyka związanego z kwestią odpowiedzialności osobistej współników (akcjonariuszy). Wspólnicy (akcjonariusze), tworząc spółkę kapitałową, inwestują w nią określony majątek, który następnie zostaje „przekształcony” w odpowiednią liczbę udziałów (akcji). W ten sposób często dochodzi między nimi do powstania nierównomiernego zaangażowania kapitałowego w spółce. Innymi słowy część współników (akcjonariuszy), wskutek przysługiwania im większej liczby głosów podczas zgromadzenia współników (walnego zgromadzenia), ma większą możliwość wpływania na politykę i decyzje podejmowane przez spółkę. Wobec tego taka nierównomierność może skutkować tym, że jeden z nich będzie forsował własne koncepcje rozwoju spółki wbrew zaleceniom i postulatom pozostałych współników (akcjonariuszy) mniejszościowych.

JAK SPOWODOWAĆ RESPEKTOWANIE POSTULATÓW WSPÓLNIKA MNIEJSZOŚCIOWEGO?

Kodeks spółek handlowych wyposaża współnika (akcjonariusza) w prawo zaskarżenia uchwał podjętych podczas zgromadzenia współników (walnego zgromadzenia). Dzięki temu może on za pomocą sporu sądowego próbować eliminować działania współnika (akcjonariusza) większościowego, które są zarówno szkodliwe dla samej spółki kapitałowej, jak i dla niego samego. Podstawą dochodzonego roszczenia jest w szczególności żądanie stwierdzenia nieważności podjętej uchwały albo jej uchylenie.

O stwierdzeniu nieważności można mówić wtedy, gdy uchwała jest sprzeczna z prawem. Dla wykazania sprzeczności z ustawą nie wystarczy ogólnikowe stwierdzenie o jej niezgodności z przepisami. Konieczne jest przytoczenie konkretnego postanowienia oraz precyzyjne wskazanie, na czym polega sprzeczność danej uchwały z zestawioną normą. Oznacza to, że gdy wspólnicy (akcjonariusze) podejmują uchwałę, której treść godzi w obowiązujące powszechnie przepisy prawa, w tym Konstytucję RP, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia, to taka uchwała może zostać uznana za nieważną. Przykładami nieważności podjętych uchwał są np. nieprawidłowość w zwołaniu zgromadzenia współników (walnego zgromadzenia) czy też podjęcie uchwały nieobjętej porządkiem obrad.

Oprócz możliwości stwierdzenia nieważności uchwały istnieje również sposobność do jej uchylenia. O uchyleniu uchwały można mówić, gdy jest ona sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie współnika. Przez dobre obyczaje należy rozumieć krąg zachowań wpływających pozytywnie na prawidłowo funkcjonującą spółkę i jej gospodarcze otoczenie. Obejmuje to w szczególności przestrzeganie zwyczajów handlowych lub uczciwości w prowadzeniu działalności gospodarczej. Z kolei godzenie w interesy spółki występuje wówczas, gdy nie tylko nastąpi pomniejszenie jej majątku, lecz także wystąpią wszelkie działania godzące w obecne i przyszłe interesy, a więc w rodzaj działalności, jaką ona prowadzi. Nie musi wiązać się to bezpośrednio z uszczupleniem majątku spółki, ale może godzić w jej dobre imię, współników czy organy. Natomiast z pokrzywdzeniem współnika będziemy mieli do czynienia, gdy w wyniku podjętych uchwał jego pozycja zostanie zachwiana zarówno w kontekście jego uprawnień majątkowych, jak i co do jego statusu. Również uchwała przyznająca innym współnikom korzyści z pominięciem współnika lub nałożenie na współnika obowiązków niewspółmiernych do obowiązków innych może być przejawem godzenia w interes określonego współnika.

KTO I KIEDY MOŻE ZASKARŻYĆ UCHWAŁĘ?

Z powództwem o stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwały współników (akcjonariuszy) mogą wystąpić zarówno poszczególni wspólnicy

”

W SPÓŁCE AKCYJNEJ (NIEPUBLICZNEJ) POWÓDZTWO O UCHYLENIE UCHWAŁY WALNEGO ZGROMADZENIA NALEŻY WNIĘŚĆ W TERMINIE MIESIĄCA OD DNIA OTRZYMANIA WIADOMOŚCI O UCHWALE, NIE PÓŹNIEJ JEDNAK NIŻ W TERMINIE SZEŚCIU MIESIĘCY OD DNIA POWZIĘCIA UCHWAŁY

(akcjonariusze), jak i organy spółki kapitałowej działające kolegiально, tj. zarząd, rada nadzorcza oraz komisja rewizyjna (tylko w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością). Tym samym katalog osób uprawnionych we wskazanym zakresie jest stosunkowo szeroki.

Istotne jest, że terminy na zaskarżenie uchwały nie tylko są odmienne ze względu na to, czy roszczenie dotyczy uchylenia, czy też stwierdzenia nieważności uchwały, lecz także zależą od samej formy prawnej spółki kapitałowej. Inne terminy zaskarżenia występują w stosunku do uchwał podjętych w odniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a inne względem spółki akcyjnej.

Odnosząc się do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wskazać trzeba, że z powództwem o uchylenie uchwały zgromadzenia współników można wystąpić w terminie miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie sześciu miesięcy od dnia powzięcia uchwały. Z kolei prawo do stwierdzenia nieważności uchwały wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, jednakże nie później niż z upływem trzech lat od dnia powzięcia uchwały.

W spółce akcyjnej (niepublicznej) powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia należy wnieść w terminie miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w terminie sześciu miesięcy od dnia powzięcia uchwały. W wypadku spółki publicznej termin ten wynosi miesiąc od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż trzy miesiące od dnia powzięcia uchwały. Żądanie stwierdzenia nieważności uchwały wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia, w którym uprawniony powziął wiadomość o uchwale, nie później jednak niż z upływem dwóch lat od dnia powzięcia uchwały, przy czym w wypadku spółki publicznej powództwo powinno być wniesione w terminie trzydziestu dni od dnia jej ogłoszenia, nie później jednak niż w terminie roku od dnia powzięcia uchwały.

ZAPAMIĘTAJ!

Warto wiedzieć, że wspólnik mniejszościowy (akcjonariusz) posiada również odpowiednie instrumenty prawne umożliwiające wpływanie na losy spółki w razie braku możliwości osiągnięcia porozumienia ze współnikiem większościowym. W ten sposób może on kształtować jej losy i oddziaływać na, a także eliminować niekorzystne wobec niego decyzje. Nie bez znaczenia jest również to, że świadomość możliwości zaskarżenia uchwały wpływa na samo zachowanie współnika większościowego, poprawiając sytuację pozostałych w kontekście ich równego traktowania. Skutkuje to harmonijnym i skoordynowanym działaniem współników, z wzajemnym poszanowaniem postulatów, co niewątpliwie przyczynia się do rozwoju samej spółki kapitałowej. ■